
HALKEVİ DERGİCİLİĞİNE BİR ÖRNEK: SİNOP HALKEVİ DERGİSİ DIRANAZ*

*An Example to Journalism for Community Centers: The Journal of
Community Center in Sinop, Dıranaz*

*Hakan YAŞAR**

Özet

19 Şubat 1932 tarihinde açılan halkevlerinin başlıca kuruluş amaçları arasında Atatürk ilke ve devrimlerini geniş halk kitlelerine iletmek ve benimsetmek, milli kültür öğelerini araştırmak, aynı ideali paylaşan insanlar için sosyal merkez oluşturmak ve toplumun her kesiminden insanın kaynaşmasını temin etmek yer almaktaydı.

Halkevleri zincirinin bir halkası olarak 24 Haziran 1932 tarihinde faaliyetlerine başlayan Sinop Halkevi, kısa sürede Sinop'un başlıca kültür merkezi hâline geldi. Diğer birçok halkevi gibi Sinop Halkevi de bir dergi çıkardı. Sinop Halkevi tarafından 1936-1941 yılları arasında toplam 52 sayı çıkarılan Dıranaz dergisi, bu dönemde ilde çıkarılan tek dergi olma özelliğine sahipti. Bu makalede, dönemin koşulları içerisinde oldukça zengin bir içeriğe sahip olduğu düşünülen Dıranaz dergisi tanıtılmaya çalışılacaktır.

Anahtar Kelimeler: Halkevleri, Sinop Halkevi, Dıranaz Dergisi

Abstract

The main purposes of establishment of the community centers dated on February 19, 1932 were to convey and adopt Atatürk's principles and revolutions to the broad masses of the people, to investigate national culture elements, to build a social center for people who share the same ideal and to ensure the cohesion of the people from all parts of society.

Beginning operation on June 24, 1932 as a link in the chain of community centers, Sinop Community Center has become a major cultural center of Sinop in a short time. Like many other community centers, Sinop Community Center also published a magazine. Published as a total number of

* Bu makale 2008 yılında Gaziosmanpaşa Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Türkiye Cumhuriyeti Bilim Dalında hazırlanan Sinop Halkevi ve Faaliyetleri (1932-1951) başlıklı yüksek lisans tezinden üretilmiştir.

*Dr., Gaziosmanpaşa Üniversitesi, Fen-Edebiyat Fakültesi Tarih Bölümü.
hyasar81otmail.com

52 between the years 1936 to 1941 by the Community Center of Sinop, the journal of Dıranaz had the distinction of being the only magazine issued in the province. In this study, considered as possess ingquite a rich content in terms of the time, the journal of Dıranaz is tried to be introduced. It will also briefly addressed also to the community center's activities.

Keywords: Community Centers, Sinop Community Center, The Journal of Dıranaz

Giriş

Asıl konu çalışma konusu olan Dıranaz dergisine geçmeden önce kısaca halkevlerinin kuruluş amaçları ve işleyişi hakkında bilgi vermenin yararlı olacağı düşünülmektedir. Zira Sinop Halkevinin yayın organı olan Dıranaz dergisinin yayın politikasını doğrudan halkevlerinin kuruluş amaçları belirlemiştir.

Halkevlerinin kuruluşunda dönemin siyasi, ekonomik ve sosyo-kültürel gelişmelerinin büyük etkisi oldu ve söz konusu etkiler aynı zamanda bu kurumların kuruluş amaçlarını da büyük ölçüde şekillendirdi. Halkevlerinin kurulduğu 1932 yılına kadar geçen süreçte Türk siyasî hayatı açısından çok önemli dönüm noktaları yaşandı. Bu süreç içerisinde saltanat ve hilafet kaldırıldı, Cumhuriyet ilan edildi, yeni bir anayasa hazırlandı, toplumsal hayata ilişkin pek çok yenilik getirildi. Bu şekilde yeni rejimin büyük ölçüde şekillenmesi sağlandı. Yani, Mustafa Kemal Atatürk'ün devrimci eyleminin kurumsallaşma dönemi önemli ölçüde tamamlandı ve artık Cumhuriyet ideolojisi doğrultusunda yeni bir toplum yaratmak için uygulama safhasına geçmenin zamanı geldi.¹

1930 yılında Serbest Cumhuriyet Fırkası (SCF) ile hayata geçirilmeye çalışılan çok partili sistem denemesi önemli siyasal sonuçlar doğurdu. SCF'nin kısa süredeki gelişimi ve halktan gördüğü ilgi, bu partinin başlangıçta öngörüldüğü şekilde bir "parlamento içi denetim organı" olmadığını, parlamento dışında gelişen ve kitle partisi hüviyeti kazanmaya başladığını; aynı zamanda SCF'nin, Cumhuriyet Halk Partisi (CHP) iktidarının ciddi bir alternatifi olduğunu göstermesi açısından önemliydi.² SCF ile çok partili

¹ Emre Kongar, Atatürk ve Devrim Kuramları, Türkiye İş Bankası Kültür Yayınları, Ankara 1981, s.351.

² Esat Öz, Otoriterizm ve Siyaset, Türkiye'de Tek Parti Rejimi ve Siyasal Katılma (1932-1945), Ankara 1996, s.86-87.

hayata geçiş denemesi, 1930 yılı öncesinde gerçekleştirilen devrimlerin halk tarafından benimsenme derecesini göstermesi açısından da önemli bir deneyim oldu. SCF'nin kısa süre içindeki gelişimi, bu devrimlerin halk tarafından yeterince benimsenmediğini, ya da başka bir ifadeyle CHP tarafından benimsetilmekte yetersiz kaldığını ortaya koymaktadır.³Bu gelişmeler, CHP'yi toplumla ilişkilerini yeniden yapılandırma sürecine soktu. Bu sürecin istenilen amaç doğrultusunda başarıya ulaşması için doğrudan halkla temas halinde bulunacak, bütün bir sosyal hayata hitap edecek ve yurdun her yerinde faaliyet gösterecek, cumhuriyetin temel prensiplerini geniş halk kitlelerine ileticek ve benimsetecek kurumlara ihtiyaç duyulmuş, halkevleri de bu temel ihtiyacı karşılamak üzere kurulmuştur.

Halkevlerine verilen en temel görevler; Atatürk ilke ve devrimlerini geniş halk kitlelerine yaymak ve benimsetmek⁴ suretiyle söz konusu devrimlerin kalıcı olmalarını temin etmek; milleti, birbirini anlayan birbirini seven ve aynı ideale bağlı bir halk kitlesi halinde teşkilatlandırmak,⁵ halk arasında yaşayan milli kültür öğelerini araştırmak, aynı idealler etrafında toplanacak insanlar için bir sosyal merkez oluşturmak, toplumun her kesiminin birbiriyle kaynaşmasını temin etmek ve gençleri “zararlı fikir akımları”ndan koruyarak⁶ Kemalist ilkeler doğrultusunda eğitmekti.

İlk olarak 19 Şubat 1932'de, 14 il merkezinde açılan halkevleri, kuruluşlarını takip eden ilk birkaç yıllık süre içerisinde gerek nicelik gerekse nitelik bakımından oldukça gelişti ve bu kuruluşların gerçekleştirdiği faaliyetlere milyonlarca kişi katıldı. Halkevlerinin kısa sürede ülkenin başlıca kültür ve halk eğitim merkezleri haline gelmesinde CHP'nin payı büyüktü. Çünkü devletin bütün imkânları bu kuruluşların başarılı çalışmalar yürütebilmesi için seferber edilmişti.

Halkevi şubeleri bütün bir sosyal ve kültürel hayata hitap edebilecek ölçüde geniş bir çalışma sahasına sahipti. Halkevlerinin çok geniş bir çalışma sahasına sahip olmasında bu kuruluşların açılışından önce faaliyet gösteren birçok derneğin feshedilmesinden doğan boşluğun kapatılması ve bütün sosyo-kültürel faaliyetlerin CHP'nin kontrolünde ve tekelinde yürütülmesi

³ Öz, a.g.e., s.88.

⁴ Nafi Atuf Kansu, “Halkevlerimiz”, Ülkü, C.XIII, S.73, Mart 1939, s.7.

⁵ “Recep Bey'in Nutku”, Hâkimiyeti Milliye, 20 Şubat 1932.

⁶ Süleyman Kazmaz, “Halkevleri ve Gençlik”, Ülkü, S.58 (Yeni Seri), Mart 1944, s.13.

amacı yatmaktaydı. Halkevlerinde şu çalışma şubeleri bulunmaktaydı: 1) Dil, Tarih ve Edebiyat Şubesi, 2) Güzel Sanatlar Şubesi, 3) Temsil Şubesi 4) Spor Şubesi, 5) Sosyal Yardım Şubesi, 6) Halk Dershaneleri ve Kurslar Şubesi, 7) Kütüphane ve Neşriyat Yayın Şubesi, 8) Köycülük Şubesi, 9) Müze ve Sergi Şubesi⁷. 1939 yılına gelindiğinde halkevlerinin sayısı 379'a ulaşırken, bir yerde halkevi açılabilmesi için asgari şartları sağlayamayacak kadar küçük olan yerleşim birimlerine halkodaları açılması kararı alınmıştır⁸.

Çok partili hayata geçişle birlikte, tüzel kişiliği bulunmaksızın CHP'ye bağlı bir kültür kolu olarak faaliyetlerini sürdüren ve devlet bütçesinden önemli yardımlar alan halkevleri ve halkodalarının mevcut durumu, CHP ve Demokrat Parti (DP) arasında önemli bir tartışma konusu oldu. Bu süreçte, yaşadığı maddi sıkıntılar nedeniyle işlevini önemli ölçüde kaybetmeye başlayan halkevlerine CHP tarafından yeni bir hukuki kimlik kazandırılması ve çok partili hayatın gereklerine uydurmaya yönelik bir takım teşebbüslerde bulunulmasına karşın bu çabalar sonuçsuz kaldı. 1950 yılında DP'nin iktidara gelmesi ile birlikte halkevleri ve halkodaları artık kapatılma sürecine girdi ve 8 Ağustos 1951 yılında kabul edilen 5830 sayılı yasa ile bütün mallarına el konulmak suretiyle bu kuruluşlar kapatıldı. Kapatıldıklarında halkevlerinin sayısı 478, halkodalarının sayısı ise 4.322'ye kadar yükselmişti.⁹

Ülkedeki halkevleri zincirinin bir parçası olarak 24 Haziran 1932 tarihinde açılışı yapılan Sinop Halkevi, mütevazı imkânlarına rağmen özellikle dil ve edebiyat, güzel sanatlar, tiyatro ve spor faaliyetlerinde önemli çalışmalara imza atarak ülke genelinde kurulan yüzlerce halkevi arasında öne çıkanlardan biri oldu. Sinop Halkevinin bu başarıları, halkevini teftiş eden müfettişlerin raporlarında, CHP tarafından halkevlerinin gerçekleştirmiş olduğu faaliyetlere ilişkin bastırılan broşürlerde ve CHP Genel Sekreterliğince halkevlerine gönderilen tamimlerde açıkça belirtilip takdir edildi. Sinop Halkevinin pek çok alanda başarılı çalışmalar yürütmesinde halkevi mensuplarının özverili çalışmalarının büyük bir payı vardı. Ayrıca halkevinin

⁷ CHF Halkevleri Talimatnamesi, Hâkimiyeti Milliye Matbaası, 1932, s.3-4; CHP Halkevleri Öğreneği, Recep Ulusoğlu Basımevi, Ankara 1938, s.5; CHP Halkevleri İdare ve Teşkilat Talimatnamesi, Zerbamat Basımevi, Ankara 1940, s.4.

⁸ CHP Halkevleri ve Halkodaları 1943, Ankara 1944, s.3.

⁹ Halkevlerinin kapatılma süreci hakkında ayrıntılı bilgi için bkz: Hakan Yaşar, Sinop Halkevi ve Faaliyetleri (1932-1951), Gaziosmanpaşa Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Tokat 2008, s.276 vd.

göstermiş olduğu başarıda, Sinop'un küçük bir şehir olmasına paralel olarak halkın halkevi dışında sosyal ve kültürel faaliyetler gerçekleştirecek kurumlardan yoksun olmasının da etkisi büyük olmuştu. Sinop Halkevi de tıpkı diğer halkevleri gibi 1951 yılında kapanmak zorunda kaldı.¹⁰

1. Halkevi Dergileri Hakkında Genel Bilgi

Halkevi dergilerini, Dil, Tarih ve Edebiyat Şubeleri çıkarmakla görevliydi ve dergi çıkarmanın temel şartları arasında yeterli eleman ve teknik imkânların varlığı ilk sırada yer almaktaydı. Derginin yazı ve idare işleri ile meşgul olması gereken şube, il içindeki diğer halkevlerinden de birer yazar üye isteyebilirdi.¹¹

Halkevi dergilerinin başarılı sayılabilmeleri için CHP Genel Sekreterliği tarafından gönderilen direktiflere uygun olması, yazı ve baskı kalitesinin yüksek olması, çıkarıldığı çevredeki bütün halkevleri ve halkodalarının ortak yayını haline gelmesi gerekmektedir.¹² Başlangıçta dergilerin ücretsiz olması esas kabul edilmişken daha sonra baskı masraflarını karşılayacak kadar para alınmasına izin verildi.¹³

Anadolu'nun muhtelif yerlerinde çıkarılan halkevi dergilerinde daha ziyade yerel folklor, tarih ve edebiyat çalışmalarına yer verilirken Ankara'da çıkarılan Ülkü dergisi diğerlerinden farklı olarak Atatürk inkılâplarının merkezden taşraya taşıyıcılığı misyonunu üstlenmişti¹⁴. Halkevi dergilerinde genel olarak edebiyat ve dil, müzik, resim, mimari, heykel, tarih, sosyoloji, felsefe, iktisat, ziraat, halk terbiyesi, kadın, fen, halk sağlığı ve nüfus, köycülük, bibliyografi ve halkevi haberleri¹⁵ gibi konularda yazılar neşredilmekteydi. Halkevi dergilerinin bu yazıları yayımlamaktaki temel

¹⁰ Sinop Halkevinin kuruluşu idarî yapılanması ve faaliyetleri hakkında ayrıntılı bilgi için bkz: Yaşar, a.g.t., s.58 vd.

¹¹ CHP Halkevleri Çalışma Talimatnamesi, Zerbamat Basımevi, Ankara 1940, s..8.

¹² B.C.A., 490.01/846.347.1

¹³ Cumhuriyet Halk Partisi Genel Sekreterliğinin Parti Teşkilatına Umumi Tebligatı, Temmuz 1939'dan 31 Birincikanun 1939'a Kadar, C.15, Zerbamat Basımevi, 1940, s.56.

¹⁴ Necdet Sakaoğlu, Cumhuriyet Dönemi Eğitim Tarihi, İletişim Yayınları, İstanbul 1992, s.70; Mustafa Oral, C.H.P.'nin Ülküsü, Yeniden Anadolu ve Rumeli Müdafaa-i Hukuk Yayınları, s.69-70.

¹⁵ Halkevi Dergilerinin Yazı Kadroları, 1939, s.1-6.

amaçları “*inkılâp heyecanını yaymak, parti prensiplerini telkin etmek, halkevi merasimini toplu olarak bildirmektir*”.¹⁶

Yayınlandıkları dönem içinde Cumhuriyet ideolojisini geniş kitlelere ulaştırmak, genç yazarları teşvik etmek, çıkarıldıkları çevrenin tarihini, coğrafyasını, folklorunu bütün bir ülkeye tanıtmak gibi çok önemli işlevler gören onlarca halkevi dergisi, bütün bunların yanı sıra halkta okuma alışkanlığı kazandırılmasında da önemli bir rol oynadı.

2. Dıranaz Dergisinin Yayın Bilgileri

Adını Sinop'ta bulunan çam ağaçlarıyla kaplı Dıranaz Tepesi'nden alan dergiye¹⁷ hangi ismin verileceği Sinop Halkevi Yönetim Kurulu toplantısında tartışma konusu olmuş “Diyojen” ve “İnceburun” gibi isimler teklif edildiyse de bu isimler kabul görmemiştir. Neticede eski Sinop Milletvekili Savaş Bey tarafından Dıranaz ismi önerilmiş ve bu isim kabul edilmişti.¹⁸

Dil, Tarih ve Edebiyat Şubesi tarafından yayınlanan ve Sinop Halkevinin kültür dergisi olan Dıranaz'ın ilk sayısı 1 Ocak 1936 tarihini taşımaktadır. Dergi aylık olarak yayınlanmakla birlikte 21. ve 22. sayıları, ilde tek bir matbaa bulunması ve bu matbaanın işlerinin çokluğu nedeniyle birlikte basıldı.¹⁹ Mayıs 1939 tarihli 40. sayıdan sonra yayın hayatına ara veren derginin 41. sayısı ancak Birincikânun (Aralık) 1940 tarihinde çıkarılabildi. Toplam 52 sayı yayınlanabilen derginin son sayısı ise 51. ve 52. sayıların birlikte basıldığı Birinci-İkinci Teşrin 1941 tarihidir.

Derginin Yazı İşleri Müdürlüğünü Ocak 1937 tarihli 13. sayıya kadar Sinop İl Ziraat Müdürü Ali Par yapmaktayken bu sayıdan sonra Cemal Yüksel üstlendi. Önceki sayılarda derginin sahibi, basım ve idare yeri hakkında herhangi bir kayıt düşülmemişken 13. sayıdan itibaren derginin sahibinin Sinop Halkevi İdare Kurulu olduğu ifade edilmektedir. Yine aynı sayıdan itibaren derginin idare yerinin Sinop Halkevi olduğu belirtilerek Dıranaz'ın Sinop İl Basımevi'nde basıldığı bilgisine yer verildi. Mart 1939 tarihli 39. sayıdan itibaren derginin Yazı İşleri Müdürlüğünü Ahmet Cemalettin Yüksel yürütmeye başladı. Fakat derginin sahibi değişmedi. Uzun bir aradan sonra İkincikanun 1941 tarihinde çıkarılan 42. sayıda ise derginin mesul müdürünün

¹⁶ Halkevleri 1932–1935, 103 Halkevi Geçen Yıllarda Nasıl Çalıştı?, s.25.

¹⁷ “Okuyucularla Baş Başa”, Dıranaz, C.I, S.1, 1 Ocak 1936, s.1.

¹⁸ Avni Gökmen, “Adı Ne Olsun?”, Dıranaz, C.I, S.2, 1 Ocak 1936, s.2.

¹⁹ “Sayın Okuyucularımıza”, Y.II, S.21–22, Dıranaz, Birinci-İkinci Teşrin 1937, s.24.

Macit Tekinalp olduğu bilgisi yer almaktaydı. Yıllık aboneliği 100 kuruş olan derginin Ocak 1937 tarihli 13. sayıya kadar aylık ücretin ne kadar olduğu hakkında bilgi verilmemekle birlikte bu sayıdan sonra dergide 10 kuruşa satılır ibaresi yer aldı. Derginin kapandığı tarihe kadar hep bu fiyattan satıldığı anlaşılmaktadır.

Genelde 16 sayfa yayınlanan dergide 8. sayı 24, 10. sayı 40, 12. sayı 15, birlikte çıkarılan 21–22. sayılar 24, Cumhuriyetin 15. yıldönümü için çıkarılan 15. yıl sayısı ise 32 sayfa olarak basıldı. Derginin 10. sayısı Cumhuriyetin kuruluş yıldönümü münasebetiyle özel sayı olarak çıkarıldı. Toplam 40 sayfa olan bu sayının ilk 13 sayfasında Atatürk, İnönü, Fevzi Çakmak ve Bakanlar Kurulu üyelerinin fotoğraflarının yer aldığı bir albüm bulunmaktadır. Yine aynı sayıda Cumhuriyet Bayramına ilişkin yazılar ve Atatürk'ten vecizeler yer aldı. Yine aynı şekilde 33. sayı da Cumhuriyetin 15. kuruluş yıldönümü adına özel sayı olarak 32 sayfa çıkarıldı. Ayrıca ilk kez bu sayıda derginin kapağına Dıranaz Ormanı'nı simgeleyen bir çam ağacı resmi konuldu. Derginin bir diğer özel sayısı ise İkinciteşrin 1938 tarihli 34. sayıydı. Bu sayı Atatürk'ün ölümünün ardından çıkarılan ilk sayı olduğu için derginin hemen hemen tamamında Atatürk'le ilgili yazı ve şiirlere yer verildi.

Dergide 60'ın üzerinde farklı yazarın yazısı yer almakla birlikte en fazla yazısı yayınlanan yazarlar arasında; Ferit Dikmen, S. Sami Kubilay, Dilaver Can, Nazlı Tengirşenk, Ali Ertan, Macit Tekinalp, İbrahim Öztürk, İbrahim Ertuğrul, Fahri Alper, M. Cemil Solakoğlu, Ali Ersoy, Cihad Rüştü, A. Cemal Yüksel, Şeref Kayaboğazı, Rıza Tandoğan, Madi Suten, Sadi Günel, Ali Par, Tefvik Turan, Haşim Nezihi, Dr. Galip Üstün, İsmail Hakkı Kalfaoğlu, İ. Öztürk, Hasan Tarkan, M. Ülken, Cemil Özalp, Mustafa İhsan Biga, Şevket Erdem ve Ceyhun Atuf Kansu gibi isimler yer almaktadır.

Dergide Sinop'ta bulunan yazarların yazılarının yanı sıra İstanbul, Ankara ve yurdun diğer illerinden gönderilen yazılar da yer almaktaydı.²⁰ Derginin 11. sayısından sonra "Aylık Konuşma" başlığı altında başyazı uygulamasına geçildi. Dergide, bazı kitap ve dergilerin de reklâmı yapıldı. Ayrıca derginin bazı sayılarının arka kapağında halkevi dergilerinin listesi verilmekteydi.

²⁰ "İtizar", Dıranaz, S.2, 1.2.1936, s.16.

3. Dıranaz Dergisinde Neşredilen Yazıların İçeriği

Yukarıda da belirtildiği üzere halkevlerinin dergi çıkarmasının en temel amacı buldukları yerleşim biriminin tarihi, coğrafyası edebiyatı ve kültürüne dair yazılar neşretmektir. Bu doğrultuda Haşim Nezihî tarafından Dıranaz gibi bir dergi çıkarılmaya niçin ihtiyaç duyulduğu şu şekilde belirtilmekteydi:

*“Sinop gerek tarihi ve gerek harsiyatı itibarıyla çok zengin bir yurt köşesidir. Bu itibarla bütün bir hazineleri ortaya koyup hepimizin bilgilenmesini temin edecek bir dergiye şiddetle lüzum vardı. Dıranaz işte bu büyük işi üzerine almak dolayısıyla takdire layık ve kutlanmaya haklıdır.”*²¹

Dıranaz’ın alelâde bir Halkevi dergisi olarak çıkarılmadığını belirten M. Gürer ise bu derginin Sinop’un ekonomik ve sosyal derterini ortaya dökerek bunlara çözüm arayacağını ifade etmekteydi.²²

Dergide sağlıktan ekonomiye, tarihten ziraata kadar çok farklı konularda yazı yayınlanmakla birlikte bazı konuların üzerinde önemle durulduğunu görmek mümkündür. Örneğin halkevlerinin ideoloji aşılama işlevi doğrultusunda kaleme alınan yazılar dergide önemli bir yer tutmaktadır. Atatürk ilke ve devrimlerini halka anlatmaya ve benimsetmeye yönelik kaleme alınan bu yazılarda sık sık eski-yeni karşılaştırmasına gidilmekte ve bir taraftan Osmanlı dönemi eleştirilirken diğer taraftan Cumhuriyetin kazanımlarına değinilmektedir. Her alandaki eski-yeni karşıtlığı bazen üstü kapalı bir şekilde verilirken bazen ise Selahattin Akdemir’in aşağıdaki yazısında olduğu gibi doğrudan doğruya da aktarılmaktaydı:

*“Cumhuriyetten evvel bu güzel anayurtta hak ve adalet namına bir şey yoktu. Zalim padişahlar, aziz Türk ulusunu bir köle sürüsü gibi kullanırlar ve bu mübarek ulusa yapmadıkları hainlikleri bırakmazlardı. Kendi rahatlıkları için milleti ayakaltında ezdirmişler.... Saraylarında keyiflerine bakarlarken Anadolu’da yer yer yanan kalplerin kıpkızıl alevleri korkunç bir ürperişe ufukları sarmıştı...”*²³

Dergide, 19 Mayıs, 29 Ekim, 23 Nisan ve 30 Ağustos’un yıldönümlerinde Milli Mücadele, Atatürk ilke ve inkılapları ile Cumhuriyetin

²¹ Haşim Nezihî, “Dıranaz’ın Çıkması Dolayısıyla”, Dıranaz, S.3, 31.3.1936, s.10.

²² M. Gürer, “Ormanların Medeniyete Hizmetleri”, Dıranaz, 30.6.1936, s.6.

²³ Selahattin Akdemir, “Ulu Bayramımız”, Dıranaz, S.10, 29.10.1936, s.24.

kazanımlarını konu edinen yazılar kaleme alınmıştı. Bu yazıların içinde en fazla dikkat çekenlerden biri Ferit Dikmen'in daha Atatürk'ün sağlığında, onun ve Türk inkılâbı hakkında yabancı devlet adamlarının görüşlerine yer veren yazısıdır.²⁴

Halkevi dergilerinde, devrin genel ideolojik eğilimlerini yansıtan yazıların yanı sıra neşredildiği ilin tarihi, coğrafyası ve folkloru hakkında pek çok yazı yayınlanmış ve bu özelliği ile söz konusu dergiler yerel tarih ve folklor araştırmacıları için eşsiz birer kaynak olmuşlardı. Bu kapsamda Dıranaz dergisinde de Sinop tarihine, coğrafyasına ve folkloruna ilişkin çok sayıda yazı yayınlanırken şehrin tarihine ilişkin yazıların çoğunlukta olduğu görülmektedir.

Sinop tarihine ilişkin yayınlanan yazılardan en dikkat çekici olanı Amerikan John Hopkins Üniversitesi Profesörlerinden David M. Robinson'un daha önce American Journal of Philology dergisinde yayınlanan "Eski Sinop" adlı makalesinin tercümesiydi. Orijinali Rıza Nur Kütüphanesinde bulunan bu eser, Sinop Milletvekili Y. Kemal Tengirşenk'in eşi Nazlı Tengirşenk tarafından çevrilmiş ve Sinop Halkevi'ne bağışlanmıştı.²⁵ Sinop'un tarihi önemini, ticaretini, İran, Pontus ve Roma idaresindeki durumunu, dini hayatını kapsayan ve on bölümden oluşan eser,²⁶ derginin 11-33. sayıları arasında tefrika edilmişti. Söz konusu çeviri, Ülkü dergisi tarafından övgüyle karşılanmış ve bulunduğu şehrin tarihini öğretmesi bakımından güzel ve yerinde bir örnek olarak değerlendirmişti.²⁷ Yine bu kapsamda Malatya Milletvekili Mihri Pektaş tarafından İngilizce'den²⁸ çevrilen Sir William Ramsey'in "Anadolu'nun Tarihi Coğrafyası" adlı eserinin Sinop'la ilgili kısımları olup derginin 17. sayısında yayınlanmıştı.²⁹

Sinop tarihi hakkındaki M. Şakir'e ait "Sinop (Sinova) Tarihi" başlıklı yazıda ise Selçuklulardan Osmanlı'nın fethine kadar şehrin tarihine ana

²⁴ F.Dikmen, Cumhuriyetin On Beşinci Yılına Kutlarken Büyük Adamın Büyük Eseri Karşısında Ne Diyorlar?", Dıranaz, 15. Yıl Sayısı, Y.III, S.33, s.19-21.

²⁵ "Sayın Bay Süreyya Yurdakul Sinop Valisi", Dıranaz, Y.I, S.11, 30.11.1936, s.2.

²⁶ İbrahim Ertuğrul, "Eski Sinop", Dıranaz, Y.I, S.11, 30.11.1936, s.1.

²⁷ F.A, "Halkevleri Neşriyatı", Ülkü, C.9, S.64, Haziran 1938, s.366.

²⁸ Galip Üstün, "Sinop Hakkında Birkaç Söz Daha", Dıranaz, Y.II, S.17, Haziran 1937, s.2.

²⁹ Sir William Ramsey, Anadolu'nun Tarihi Coğrafyası "Devlet Yolu", Dıranaz, Y.II, S.17, Haziran 1937, s.4 vd.

hatlarıyla değinilmekteydi.³⁰ Yine Ali Ersoy tarafından kaleme alınan ve derginin 1. sayısında “Sinop Tarihi Hakkında Malumat” adlı yazıda ilkçağlardan başlamak üzere Osmanlı’nın fethine kadar Sinop tarihi hakkında özet bilgi verilmektedir.³¹ A. Cemil Özalp tarafından kaleme alınan “Sinop Tarihi Hakkında bir Mütalaa” başlıklı yazıda ise, ilkçağlardan Selçuklu fethine kadar şehrin tarihi hakkında bilgi verilmektedir.³² Özalp tarafından aynı başlıkla derginin 8. sayısında kaleme alınan yazıda da Türk Tarih Tezi’nin etkileri görülmekte ve Sinop’un ve Sinop kalesinin tarihte ilk defa Türkler tarafından meydana getirildiği belirtilmektedir.³³

Dıranaz’da Sinop tarihine ilişkin yayınlanan yazıların önemli bir bölümü Ferit Dikmen’e aitti. Dikmen, “Sinop Tarihi İle İlgili Mühim Bir Vesika” başlıklı yazısında her yıl törenlerin yapıldığı Şehitler Meydanı veya Cumhuriyet Alanı olarak anılan yerin aslında 1853 yılında Rusların Osmanlı donanmasını yakması sonrası buraya defnedilen Türk şehitlerinin mezarlığı olduğundan bahsetmekteydi. Ayrıca bu yazıda Rıza Nur Kütüphanesinde bulunan Sinop Limanı baskınına dair hazırlanan bir rapor çevrilerek yayımlandı.³⁴

Yine Dikmen’in derginin 30. sayısında “Sinop Limanı Vakasına Ait Araştırmalar” başlıklı yazısında söz konusu baskın hakkında yapılan çalışmalardan ve bu konuyla ilgili hangi kaynaklardan bilgi edinilebileceğinden bahsedilmektedir.³⁵

Ferit Dikmen tarafından kaleme alınan ve 4. sayıda yayınlanan “Sinop Müzesi’ne Küçük Bir Bakış” başlıklı yazıda da müzenin tarihçesi ve içinde bulunan bazı eserler hakkında bilgi verilirken³⁶ 38. ve 40. sayılarında yayınlanan “Eski Eserlere Dair” başlıklı yazıda ise Sinop ve ilçelerinde tesadüfen fark edilen ya da ortaya çıkarılan bazı arkeolojik eserlere

³⁰ M. Şakir, “Sinop (Sinova) Tarihi”, Dıranaz, S.1, 1.1.1936, s.15–16.

³¹ Ali Ersoy, “Sinop Hakkında Tarihi Malumat 1”, Dıranaz, S.3, 31.3.1936.

³² A.Cemil Özalp, “Sinop Tarihi Hakkında Bir Mütalaa”, Dıranaz, S.4, 30.4.1936, s.6–7.

³³ A. Cemil Özalp, “Sinop Tarihi Hakkında Bir Mütalaa”, Dıranaz, S.8, 31.8.1936, s.8.

³⁴ F. Dikmen, “Sinop Tarihi İle İlgili Mühim Bir Vesika, Dıranaz, Y.III, S.28, Mayıs 1938, s.10–11.

³⁵ Ferit Dikmen, “Sinop Limanı Vakasına Ait Araştırmalar”, Dıranaz, C.III, S.30, Temmuz 1938, s.13-15.

³⁶ Fert Dikmen, “Sinop Müzesine Küçük Bir Bakış”, Dıranaz, S.4, 30.4.1936, s.6–7.

değnilmekteydi.³⁷ “Kurtuluş Andaçları” başlıklı yazıda ise Dikmen, Mustafa Kemal Atatürk’ün Samsun’a çıkmadan bir gün önce yani 18 Mayıs’ta Sinop Limanı’nda iken yanına giden görevlilere Sinop’un nüfusunu, bu nüfusun ne kadarının Türk ne kadarının Rum olduğunu bölgede silah kaçakçılığı olup olmadığını sorduğunu belirtmekteydi.³⁸

Sinop tarihi açısından en dikkate değer yazılardan bir tanesi de Eylül 1928’de Mustafa Kemal’in yeni alfabeyi halka tanıtmak için çıktığı yurt gezilerinin ilki olan Sinop gezisi hakkında M. Şakir Ülkütaşır’ın kendi anılarını kaleme aldığı yazısıydı. Ülkütaşır, “Harf İnkılâbımıza Ait Bir Hatıra” başlıklı yazısında Atatürk’ün Sinop’a gelişinden ayrılışına kadar geçen sürede yaşananları ayrıntılı bir şekilde aktarmaktadır.³⁹

Derginin yayın hayatının son döneminde de Sinop tarihine ilişkin yazılara ağırlık verildiğini görmek mümkündür. Örneğin derginin 48. sayısında Makridi’nin “Milattan Evvel Sinop” yazısı yayınlanmıştır. Yine aynı sayıda, Ali Ertan tarafından kaleme alınan “İbni Batuta’ya Göre Sinop, 520 Yıl Önce” ve “Evliya Çelebi’ye Göre Sinop: 300 Yıl Önce” başlıklı makaleler de yer almaktadır.⁴⁰

Dergide Sinop tarihine ilişkin yazıların yanı sıra genel olarak tarihle ilgili yazılar da mevcuttur. Tarihle ilgili kaleme alınan yazıların büyük bir çoğunluğunda doğrudan ya da dolaylı olarak Türk Tarih Tezi işlenmiştir. Örneğin Şeref Kayaboğazı bir yazısında Anadolu’nun ilk halkını şu şekilde ifade etmektedir: “*Tarihten 5.000–6.000 yıl önce merkezi Asya’dan Batı’ya göç eden Sümer, Akat adındaki Türk boyları, yani atalarımız bu yolu izleyerek Dicle-Fırat ırmaklarının kıyılarına geldiler, oralarda yerleştiler*”.⁴¹

Dıranaz’da Sinop’un tarihinin yanı sıra ekonomisi, tarım ve hayvancılığı, coğrafyası ve iklimi hakkında da çeşitli yazılara yer verilmiştir. Bu kapsamda birinci sayıda yer alan Tarım Müdürü Ali Par’a ait “Sinop’un Tarım Rehberi” başlıklı yazıda, ilin coğrafi özelliklerine değinilmiştir.⁴²

³⁷ F. Dikmen, “Eski Eserler Dair”, Dıranaz, Y.IV, S.38, s.38–39.

³⁸ F.Dikmen, “Doğan Işık, Kaçan Böcek Kurtuluş Andaçları”, Dıranaz, S.5, 30.4.1936, s.8.

³⁹ M. Şakir Ülkü Taşır, “Harf İnkılâbımıza Ait Bir Hatıra”, Dıranaz, 15. Yıl Sayısı, Y.III, S.33, s.22–25.

⁴⁰ Dıranaz, C.4, S.48, Temmuz 1941, s.1–10

⁴¹ Şeref Kayaboğazı, “Türk İli”, Dıranaz, Y.III, S.28, Mayıs 1938, s.12.

⁴² Ali Par, “Sinop’un Tarım Rehberi”, Dıranaz, S.1, 1.1.19346, s.10–11.

Orman Direktörü Şevket Bey tarafından kaleme alınan “Sinop Ormanları” başlıklı yazıda da Sinop’ta bulunan ormanlar ve bu ormanlarda yetişen ağaçlar ile ormanların nasıl korunabileceğine ilişkin bilgi verilmektedir.⁴³ İ. Akdoğan tarafından ilin coğrafi yapısının ve doğal güzelliklerinin anlatıldığı konferans da derginin üçüncü sayısında yayımlanmıştır.⁴⁴ Yine Ş. Sami Kubilay tarafından kaleme alınan “Sinop İçin” başlıklı yazıda ilin ikliminden, bitki örtüsünden ve doğal güzelliklerinden bahsedilmektedir.⁴⁵

Dergide Sinop’un jeolojik özellikleri ve yeraltı kaynaklarına ilişkin dikkat çekici araştırmalardan biri Şeref Kayaboğazı tarafından kaleme alınan ve “Sinop-Boyabat Çevresine İlmî Büyük Bir Hizmet” başlığını taşıyan yazıdır. Yazar, söz konusu yazısında Leipzig Üniversitesi Eski Rektörü ve Ankara Yüksek Ziraat Enstitüsü Jeoloji Profesörü Wilhelm Salamon Calvi’ye Sinop-Boyabat bölgesinin jeolojik taslağını çıkarmasını rica ettiğinden ve onun da birkaç ay sonra bu isteği yerine getirebileceğini ifade ettiğinden bahsetmektedir.

Aynı yazıda Profesör Salamon’un Nisan 1935’te Sinop’un Ekinveren köyündeki petrol sızıntısına ilişkin incelemelerine yer verilmiştir.⁴⁶ Profesör Wilhelm Salamon Calvi, verdiği söz gereği Sinop Halkevi adına “Boyabat-Sinop Arasındaki Dağlara Ait Taslak” başlıklı bir makale hazırlamış ve bu çalışmasını Halkevine armağan etmişti. Söz konusu makale, Yüksek Ziraat Enstitüsü Jeoloji Asistanı Nafiz Bey tarafından Türkçeye çevrildikten sonra derginin 31. sayısında yayımlanmıştı.⁴⁷

Sinop Halkevi, kuruluş amaçları doğrultusunda kadın-erkek, genç-yaşlı, köylü-şehirli ayırt etmeksizin bütün Sinopluları aydınlatmayı hedeflemişti. Bu kapsamda bütün bir ülkede olduğu gibi Sinop’ta da köylülerin nüfusun büyük bir çoğunluğunu oluşturduğu gerçeğinden hareketle Dıranaz dergisinde köye ve köylüye ilişkin yazılara büyük önem verilmişti. Böylece Halkevinin köycülük alanındaki çalışmalarına da katkıda bulunulmak istenmişti. Nitekim İbrahim Ertuğrul da Dıranaz dergisinin üzerine almış

⁴³ Şevket, “Sinop Ormanları”, Dıranaz, S.2, 1.2.1936, s.9–10.

⁴⁴ “Sinop Halkevi’ndeki Bir Konferanstan”, Dıranaz, S.3, 31.3.1936, s.1-2.

⁴⁵ Ş.S. Kubilay, “Sinop İçin”, Dıranaz, Y.II, s.17, Haziran 1937, s.12–13.

⁴⁶ Şeref Kayaboğazı, “Sinop Boyabat Çevresinde İlmî Büyük Bir Hizmet”, Dıranaz, Y.III, S.25, Şubat 1938, s.1–2.

⁴⁷ Wilhelm Salamon Calvi, “Boyabat Sinop Arasındaki Dağlara Ait Jeolojik Taslak”, Çev: Nafiz, Dıranaz, Y.III, S.31, Ağustos 1938, s.1–3.

olduğu sorumluluğu ancak köy ve köylü psikolojisine uygun yazılara çokça yer ayırmakla tam manasıyla yerine getireceğini belirtmiş, dergiyi köye faydalı hale getirmek için aydınlardan yardım istemiş ve bu konudaki yazılarını beklemediklerini ifade etmişti.⁴⁸

Köycülük çalışmaları kapsamında derginin 15. sayısından itibaren “Köylü Arkadaşlara” başlıklı bir bölüm oluşturulmuş, bu bölüm daha sonradan “Köylüler Sahifesi” başlığıyla yayınlanmış ve Sinop köylüsüne şu şekilde seslenilmiştir:

*“Dıranaz’da bu sahifeyi sizin için açıyoruz. Burada size yarayacak yazıları yazacağız. Sinop Halkevi kendi çerçevesi içindeki yazılarda size de ehemmiyetli yer vermiştir. Tesadüf ettiğiniz güçlükler için bize başvurunuz, size yarayacak öğütleri vermeye, yol göstermeye her zaman hazırız”.*⁴⁹

Köylülere yönelik hazırlanan bu sayfada yayınlanan bazı yazıların konu başlıkları şu şekildeydi: “Köylü ve Ormanlar”, “Orman Kanunu ve Köylerimiz”, “Sıtma”, “Yurt Gezileri”, “Sunî Tohumlama”, “Sinop’ta Meyvecilik”, “Hayvancılık”, “Hayvan Hastalıkları ve Çiftçi Kalkınması”, “Alternatif Tarım Ürünleri”, “Cumhuriyet Dönemi Türk Köylüsünün Kazanımları”.

Dergide, genelde Halkevlerinin kuruluş amaçlarından ve Türk modernleşmesine yapmış olduğu katkılardan, özeldense Sinop’un sosyal ve kültürel hayatında yaptığı değişikliklerden bahseden yazılar da yer almaktaydı. Örneğin Ali Par, “Halkevleri: Atatürk Ocağı” başlıklı yazısında, yurt bilgisini yaymak için kurulan Halkevlerinde başlıca vazifenin milli varlığın temel amaçlarını cemiyet halinde bilmek ve bilimi yurdun her tarafında gözetmek ve iletme olduğunu ifade etmekteydi.⁵⁰ Yine Halkevlerinin dokuzuncu kuruluş yıldönümü münasebetiyle bir konuşma yapan Sinop Halkevi Başkanı Macit Tekinalp de, Halkevleri ve Halkodalarının en önemli vazifesini şu şekilde açıklamaktaydı:

“Halkevi ve odalarımızın üzerine aldığı en mühim bir iş partimizin altı umdesini halk kitleleri içine kadar yaymak, inkılâbı hazmettirmek,

⁴⁸ İbrahim Ertuğrul, “Dıranaz Bir Yaşımı Bitirirken”, Dıranaz, Y.1, S.12, 31.12.1936, s.1-2.

⁴⁹ “Köylü Arkadaşlara”, Dıranaz, Y.II, S.15, Nisan 1937, s.12.

⁵⁰ Ali Par, “Halkevleri: Atatürk Ocağı”, Dıranaz, S.8, 31.8.1936, s.2.

vatandaşı büyük Türk milletinin şerefine layık bir medeniyet derecesine yükseltecek içtimai yeni bir terbiyeyi aşılacaktır... ”⁵¹

“Halkevi çocuğu; Anadolu topraklarının kültür misyoneri olacaktır” diyen Ceyhun Atuf Kansu ise köylünün artık yeni tekniği, doktor, öğretmen, okul, ziraatçı istediğini bunu Türk köylüsüne götürecektir olanın ise halkevi mensupları olduğunu ifade etmekte ve halkevliğin en büyük davasının köyü ve köylüyü her açıdan kalkındırmak olduğunu belirtmekteydi.⁵²

Dergide dil ve edebiyat ile ilgili yazılara da yer verilmiş; dil ile ilgili yazılarda daha çok dilin “milletleşme” sürecine katkısı, Türkçenin tarihi süreçte nasıl yozlaştığı, Türk dilinin “yüceliği”, Cumhuriyet döneminde dil alanında yapılan inkılâplar ve Türk Dil Kurumunun çalışmalarına değinilmekteydi.⁵³ Bu doğrultuda dergide, Güneş Dil Teorisi doğrultusunda kaleme alınmış makaleler ve şiirler de mevcuttu. Söz konusu yazılarda genellikle Türkçenin dünyanın en eski ve en güzel dillerinden biri olduğunun üzerinde durulmakta; halka, dili sade ve açık kullanması, yabancı kelimeleri kullanmaktan kaçınması yönünde çağrıda bulunulmaktaydı.⁵⁴ Yine bu kapsamda dilde sadeleşme ya da başka bir ifadeyle “öz Türkçeleşme” girişimleri neticesinde türetilen yeni kelimelere Dıranaz’da yer verilerek bunların yaygınlık kazanmasına çalışılmaktaydı.

Edebiyat yazıları kapsamında ise Sinop Halkevine mensup yazarların deneme ve hikâye türündeki yazılarının yanı sıra dünya edebiyatının önemli yazarlarının eserlerinden de bölümler çevrilerek yayınlanmıştı. Örneğin Ali Ersoy tarafından çevrilen ve Şarl Kobba’ya ait olup daha önceden Je Sais Tout mecmuasının 15 Mart 1912 tarihli sayısında yayınlanan “Çocuk Mektebi” başlıklı yazıya Dıranaz’ın 8. sayısında yer verilirken, Charles Baudelaire’den “Kırmızı Saçlı Bir Dilenci Kızına” ve “Cehennemlik Kadınlar” başlıklı hikâyelerinden bölümler Cihat Rüştü Ozan tarafından, Guy de Maupassant’a ait seçme hikâyelerden “Ay Işığı” adlı hikâye Sadi Günel tarafından, yine aynı yazarın “Deli Kadın”, “Vahşi Anne” ve “Sicim” adlı hikâyeleri ise Madi

⁵¹ “Halkevlerinin Dokuzuncu Yıl Dönümü Münasebeti İle Parti Vilayet İdare Heyetinden Macit Tekinalp’in Sözü”, Dıranaz, C.4, S.44, Mart 1941, s.5.

⁵² Ceyhun Atuf Kansu, “Büyük Gaye”, Dıranaz, Y.1, S.11, 30.11.1936, s.6.

⁵³ Dil ile ilgili yazılara ilişkin bkz: “Bir Konferans (1)”, Dıranaz, S.9, 1.9.1936, s.1-4; Dilaver Can, “Dil ve İnkılâp”, Dıranaz, S.9, 1.9.1936, s.5-6; Dilaver Can, “Türk Dili ve Atatürk”, Dıranaz, S.10, 29.10.1936, s.17; “Üçüncü Türk Dili Kurultayı Çalışma Programı”, Dıranaz, S.7, 31.7.1926, s.10-11.

⁵⁴ Örnek olarak bkz: S.A., “Dokuzuncu Dil Bayramı”, Dıranaz, C.5, S.50, Eylül 1941, s.3-5; Ferit Dikmen, “Türk Dili”, Dıranaz, C.5, S.50, Eylül 1941, s.6.

Suten tarafından Türkçeye çevrilmiş ve derginin muhtelif sayılarında yayınlanmıştır.

Dergide yoğun olarak yer verilen konulardan biri de sağlıktı. 1936 yılında Sinop'un bazı köylerinde kuduz hastalığının baş göstermesi sebebiyle derginin 2. sayısında Veteriner Cemal Yüksel tarafından "İnsan ve Hayvanların Korkunç Bir Hastalığı Kuduz" başlıklı bir yazı kaleme alınmış ve bu yazıda hastalığın bulaşma şekilleri, belirtileri ve hastalıktan korunma yolları hakkında bilgi verilmişti.⁵⁵

Ferit Dikmen, "Yurt Bilgisi" başlıklı yazısında köylülerin hâlâ en mühim rahatsızlıklarını batıl inançlarla ve ilkel yöntemlerle tedavi etmeye çalıştığını ifade etmiş ve köylülere bu konuda yardımcı olunması gerektiğini belirtmişti.⁵⁶ Derginin 15. sayısında köylülere yönelik kaleme alınan başka bir yazıda ise sıtma hastalığının bulaşma yolları ve bu hastalıkla nasıl mücadele edileceği ve tedavisi hakkında bilgi verilmişti.

Sosyal içerikli yazılara da yer verilmiş olan Dıranaz'da bu yazıların konularını genellikle kadın, aile ve çocuk, sokak çocukları, tiyatro ve önemi, sporun cemiyet hayatındaki yeri, terbiye, okul ve aile gibi hususlar teşkil etmekteydi.

Dıranaz dergisinde çok sayıda şiir de yayınlanmış ve dergi bu yönüyle diğer halkevi dergilerinden farklı bir özellik arz etmişti.⁵⁷ Dergide yayınlanan şiirlerin konusunu daha çok Atatürk, kahramanlık, Halkevleri, aşk, Sinop'un doğal güzellikleri, 19 Mayıs, inkılâplar, İsmet İnönü, köy ve doğa sevgisi oluşturmaktaydı.

Halkevi dergileri, genç yazarlar ve edebiyatçılar açısından bir okul ve bir basamak vazifesi görmüş, pek çok genç yeteneğin yazılarını yayınlamak suretiyle onları cesaretlendirmiş ve kendilerini geliştirmelerine imkân sağlamıştı. Bu doğrultuda Sinop Halkevi, şairlik ve yazarlığa kabiliyetli olan gençleri heveslendirmek ve teşvik etmek amacıyla 21-22. sayıdan itibaren "Genç İstidatlar" adı altında dergide bir bölüm oluşturmuş ve burada yazarlığa kabiliyetli gençlerin yazılarına yer vermişti. Genç kabiliyetlerin yazılarının yayımlandığı bölüm 41. sayıdan itibaren "İstidatlar Sayfası" başlığını almıştı.

⁵⁵ Cemal Yüksel, "İnsan ve Hayvanların Korkunç Bir Hastalığı Kuduz", Dıranaz, S.2, 1.2.1936, s.4-5.

⁵⁶ F. Dikmen, "Yurd Bilgisi (Yaralar, Sargılar)", Dıranaz, S.3, 31.3.1936, s.3-4.

⁵⁷ A.Galip Alçitepe, "Dıranaz Sinop Halkevi Dergisi Bibliyografyası", Kebikeç, S.12, 2001, s.313.

Derginin genellikle son sayfasında “Kısa Haberler” başlığı altında Sinop’ta meydana gelen önemli olayların yanı sıra parti ve halkevinin faaliyetlerine ilişkin de bilgi verilmektedir.

Dıranaz dergisi, fotoğraf açısından da oldukça zengindi. Dergide çok sayıda fotoğraf yayımlanmakla birlikte bu fotoğrafların konusunu genellikle Atatürk, İsmet İnönü, Recep Peker, Sinop Valisi Süreyya Yurdakul, Halkevi yöneticileri, Dıranaz Dergisi yazarları, Halkevinin çeşitli alanlardaki faaliyetleri ve Sinop ve ilçelerine ait çeşitli manzaralar teşkil etmekteydi.

Sonuç

Sinop’ta tek bir matbaanın bulunması, kâğıt sıkıntısı ve II. Dünya Savaşı’nın getirdiği ekonomik buhran gibi nedenlerle 52 sayı yayınlanabilen Dıranaz dergisi, özellikle büyük şehirlerde bulunan halkevlerinin dergileri kadar zengin içeriğe sahip olmamakla birlikte, yayınlandığı dönemde Sinop’ta çıkarılan tek dergi olması açısından önem arz etmektedir.

Sinop’un tarihi, coğrafyası, ekonomisi ve tarımına ilişkin oldukça önemli yazılar içeren dergi bu konularda araştırma yapacak olanlar açısından önemli bir kaynak hüviyetindedir. Dergide Sinop folkloruna ilişkin yapılan araştırmalara yeterince yer verilmemesi bir eksiklik olarak görülebilir. Dıranaz dergisinde neşredilen yazıların önemli bir kısmı yeni rejimin ilklerini Sinoplulara aktarmayı ve benimsetmeyi hedeflemiştir. Bu açıdan dergi, Kemalist ideolojinin halka aktarımında da önemli bir işlev görmüştür.

Conclusion

Published as a total number of 52 because of the reasons such as being just one printing house, paper shortage and economic depression by World War II, the magazine of Dıranaz is important in terms of being only magazine issued in Sinop in spite of not having a rich content as the other magazines of community centers located in major cities at the time of its publication.

Including important articles about Sinop's history, geography, economy and agriculture, the magazine is an important source for the ones who will carry out a research on these issues. In the magazine, it can be seen as a lack that there is not enough space for the studies about folklore of Sinop. An important part of the articles published in Dıranaz aims to transfer and adopt the first reforms of the new regime to the people. In this respect, the magazine has performed an important function in transferring of the Kemalist ideology to the people.

Kaynaklar

Resmi Yayınlar

CHF Halkevleri Talimatnamesi, Hâkimiyeti Milliye Matbaası, 1932.

CHP Halkevleri Çalışma Talimatnamesi, Zerbamat Basımevi, Ankara 1940.

CHP Halkevleri İdare ve Teşkilat Talimatnamesi, Zerbamat Basımevi, Ankara 1940.

CHP Halkevleri Öğreneği, Recep Ulusoğlu Basımevi, Ankara 1938.

CHP Halkevleri ve Halkodaları 1943, Ankara 1944.

Cumhuriyet Halk Partisi Genel Sekreterliğinin Parti Teşkilatına Umumi Tebligatı, Temmuz 1939'dan 31 Birincikanun 1939'a Kadar, C.15, Zerbamat Basımevi, 1940.

Halkevi Dergilerinin Yazı Kadroları, 1939.

Halkevleri 1932–1935, 103 Halkevi Geçen Yıllarda Nasıl Çalıştı?

Araştırma ve İnceleme Eserler

Akdemir, Selahattin, “Ulu Bayramınız”, Dıranaz, S.10, 29.10.1936.

Alçitepe, A.Galip, “Dıranaz Sinop Halkevi Dergisi Bibliyografyası”, Kebikeç, S.12, 2001

Ertuğrul, İbrahim, “Dıranaz Bir Yaşını Bitirirken”, Dıranaz, Y.1, S.12, 31.12.1936

F. A, “Halkevleri Neşriyatı”, Ülkü, C.9, S.64, Haziran 1938.

Gökmen, Avni, “Adı Ne Olsun?”, Dıranaz, C.I, S.2, 1 Ocak 1936.

Gürer, M. “Ormanların Medeniyete Hizmetleri”, Dıranaz, 30.6.1936.

Haşim Nezihi, “Dıranaz'ın Çıkması Dolayısıyla”, Dıranaz, S.3, 31.3.1936.

Kansu Ceyhun Atuf, “Büyük Gaye”, Dıranaz, Y.1, S.11, 30.11.1936

..... “Halkevlerimiz”, Ülkü, C.XIII, S.73, Mart 1939.

Kongar, Emre, *Atatürk ve Devrim Kuramları*, Türkiye İş Bankası Kültür Yayınları, Ankara 1981.

Hakan YAŞAR

Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi

Öz, Esat, *Otoriterizm ve Siyaset, Türkiye’de Tek Parti Rejimi ve Siyasal Katılma (1932–1945)*, Ankara 1996.

Par, Ali, “Halkevleri: Atatürk Ocağı”, Dıranaz, S.8, 31.8.1936

Sakaoğlu, Necdet, *Cumhuriyet Dönemi Eğitim Tarihi*, İletişim Yayınları, İstanbul 1992.

Süleyman Kazmaz, “Halkevleri ve Gençlik”, *Ülkü*, S.58 (Yeni Seri), Mart 1944.

Üstün, Galip, “Sinop Hakkında Birkaç Söz Daha”, Dıranaz, Y.II, S.17, Haziran 1937

Yaşar, Hakan, *Sinop Halkevi ve Faaliyetleri (1932-1951)*, Gaziosmanpaşa Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Tokat 2008.ş

Yüksel, Cemal, “İnsan ve Hayvanların Korkunç Bir Hastalığı Kuduz”, Dıranaz, S.2, 1.2.1936

114 Süreli Yayınlar

Hâkimiyeti Milliye,

Ülkü

Dıranaz

